Історія життя видатного археолога Володимира Кульбаки

https://donbas24.news/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki

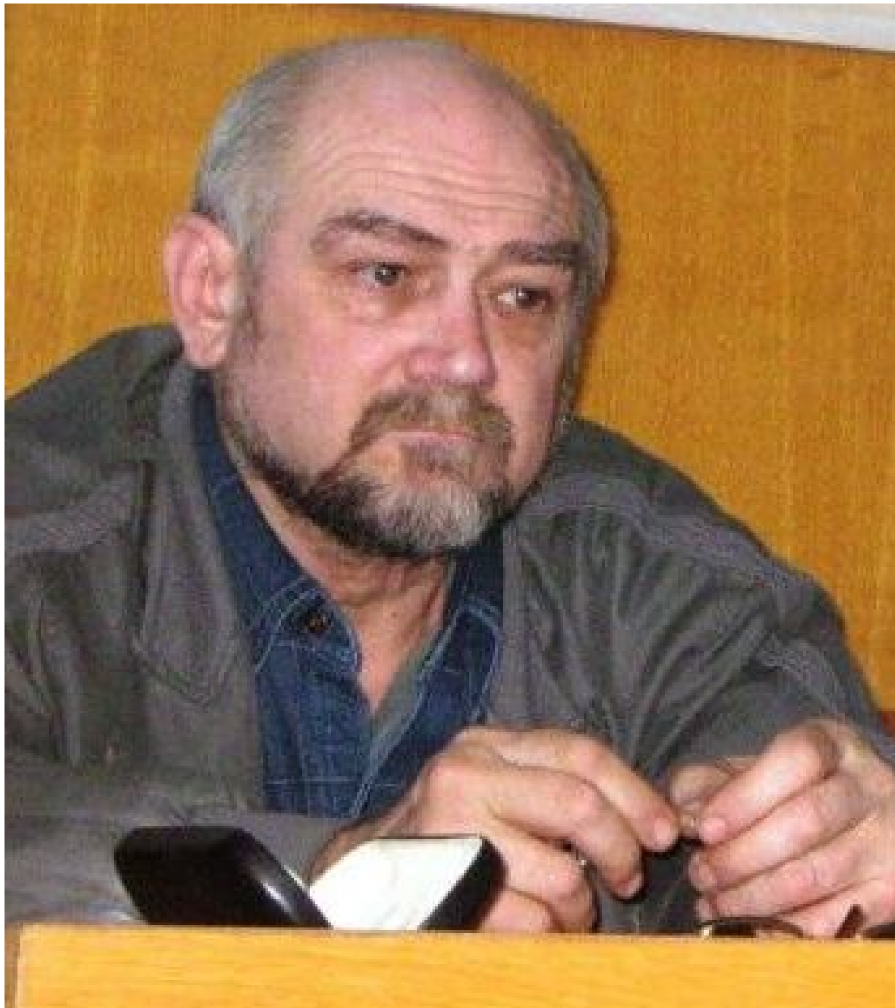
15 серпня 2022, понеділок
Автор: **Ольга Демідко (Маріуполь)**
Автор: **donbas24.news**

Щорічно 15 серпня відзначається професійне свято археологів України

До 2008 року свято в Україні було неофіційним. Його було встановлено указом Президента від 6 серпня 2008 року з метою підтримки розвитку вітчизняної археології і дослідження та популяризації археологічної спадщини України. З нагоди Дня археолога ми вирішили розповісти про життєвий шлях **Володимира Кульбаки**, видатного вченого-археолога і талановитого викладача Маріупольського державного університету.

Життєвий шлях

Біографічних відомостей про Володимира Костянтиновича залишилося небагато.

Народився В. К. Кульбака в м. Маріуполь (тоді — Жданов) 22 березня 1954 року.

У 1971 році закінчив тут же курс середнього навчання в школі № 51.

У 1972 — 1974 роках служив у лавах Радянської армії.

Сьогодні важко визначити, коли саме у молодого Володимира з'явився інтерес до археології. Однак відомо, що освоювати ази польових досліджень, розширювати свій кругозір, захоплюватися ***дослідженням пам'яток катакомбної культури епохи бронзи*** він почав з 1976 року, коли працював лаборантом Сіверсько-Донецької експедиції Інституту археології АН УРСР.

У 1980 р. В. К. Кульбака почав навчання в Донецькому державному університеті.

Перші самостійні розкопки він провів у 1984 році як керівник створеного ним археологічного гуртка при тоді ще Орджонікідзевському районному Будинку піонерів м. Жданова. Гурток переріс у Жданівську археологічну експедицію. Рятувальні розкопки частково зруйнованого кургану "Виноградники"на західній околиці м. Жданова фінансувалися Донецьким відділенням Товариства охорони пам'яток.

Після завершення навчання в 1986 році Володимир Кульбака працював у складі науково-дослідного сектора кафедри археології, історії стародавнього світу та середньовіччя ДонНУ (1986-1987), де він виконував обов'язки інженера.

Важливим етапом становлення для молодого спеціаліста як організатора археологічних робіт було створення власної експедиції. У 1989-1991 роках В. К. Кульбака очолив відділ археології Донбасу в Республіканській лабораторії охоронних досліджень пам'яток археології та культури Українського Фонду культури (м. Київ). А в 1991 — 1993 рр. очолив відділ археології Півдня України.

Протягом 1989 — 1993 років Маріупольська археологічна експедиція під його керівництвом провела охоронні розкопки низки курганів Приазовського краю.

У 1993 — 1995 рр. В. К. Кульбака завідував відділом археології Півдня України кооперативу «Археолог», що працював під егідою Інституту археології НАН України.

З 1997 р. В. К. Кульбака починає працювати старшим викладачем кафедри історичних дисциплін історичного факультету Маріупольського державного гуманітарного коледжу, а пізніше — інституту й університету. Експедиція Маріупольського гуманітарного інституту під його керівництвом завершила в 1998 році розкопки ґрунтового золотоординського могильника, розпочаті в 1987-му. Тоді ж у мікрорайоні «Східний» були розкопані два кургани зрубного часу (період бронзи). А в 1999 році він продовжив роз-

копки кургану «Дід». Тут дослідив всього три поховання, одне з них — з моделюванням особи, а також парне поховання епохи бронзи. Археолог очікував сенсацій від цієї потужної стародавньої архітектурної споруди, розраховував знайти й скіфське золото...

До 2009 року, коли він передчасно пішов з життя Володимир Костянтинович продовжував працювати в МДУ та активно займатися польовими та лабораторними дослідженнями археологічної спадщини України.

Наукові здобутки вченого-археолога

Завдяки науковій діяльності Володимира Кульбаки в Маріупольському краєзнавчому музеї з'явився сектор археології, на базі університету почала працювати археологічна лабораторія, спеціальна аудиторія для проведення лекцій з археологічної тематики. Йому вдалося підготувати низку навчальних посібників, створити демонстраційну наочність, зручну для студентів-істориків, які під час літньої практики робили зі своїм викладачем унікальні відкриття. У 1993 р. він почав досліджувати порушений будівельними роботами курган «Дід» на західній околиці Маріуполя. 90-ті

роки стали кризовими для розвитку археології, далеко не всім у ті часи вдавалося без жодної підтримки та фінансування залишатися відданими своїй справі. Але Володимир Костянтинович зміг впоратися з цим випробуванням.

Впродовж 1984-2000 років Володимир Кульбака досліджував кургани з похованнями енеоліту, епохи бронзи, раннього залізного віку, кочівників і ґрунтовий могильник періоду Золотої Орди. А здобуті яскраві матеріали лягли в основу його розробок з індоєвропейської тематики. Вчений неодноразово робив спроби організувати регулярні розкопки в Приазов'ї й водночас — повноцінну практику для майбутніх істориків-студентів МДУ. Так у 2000 році вдалося дослідити другу ділянку золотоординського могильника на східній околиці Маріуполя. Але відсутність фінансування зривала ці плани.

Варто відзначити, що Володимир Костянтинович мав ***альтернативний погляд на історію рідного краю***, що було вкрай небажаним в СРСР. Працюючи в експедиціях з 1976 року і дослідивши 67 курганів, він отримав можливість видати свої монографії тільки на початку 2000-х років. Всього було видано чотири книги, в яких зібрані результати роботи над 274 похованнями з епохи енеоліту до пізнього середньовіччя та одним могильником золотоординського часу.

Однією з унікальних знахідок Володимира Костянтиновича Кульбаки є дерев'яні чотириколісні вози з суцільними дерев'яними дисковими колесами. Вони були виявлені в кургані бронзової доби на околиці нашого міста — біля дороги, що веде в селище Володарське. *Ці знахідки є не тільки одним з найдавніших видів колісного транспорту Приазов'я, але й одними з найдавніших возів у світі.*

Володимир Костянтинович довів, що Приазов'я, і зокрема Маріуполь, має багату та унікальну давню історію, а не виник кілька століть тому. Тільки людина з великим серцем, безмежно віддана обраній справі буде завжди в доброму гуморі, незважаючи на

всі життєві труднощі. Адже Володимир Костянтинович пов'язав своє життя з наукою, що не мала фінансової підтримки з боку держави. Розраховувати залишалося на власні сили та невичерпний ентузіазм...

Викладацька діяльність

Завжди усміхнений, веселий, талановитий, енергійний і позитивний викладач... Таким Володимир Костянтинович Кульбака запам'ятався студентам Маріупольського державного університету. Він не тільки прищеплював інтерес до таємничої науки археології, але й розумів молодь, тому завжди з легкістю знаходив спільну мову зі студентами. Особисто для мене (а мені пощастило бути студенткою В. К. Кульбаки) пари Володимира Костянтиновича були найулюбленішими, час летів непомітно. У студентські роки моя група не усвідомлювала, як нам пощастило, адже у нас викладав не просто цікавий лектор, а й видатний вчений, який значно розширив знання про історію Приазов'я.

У 2009 році Володимир Костянтинович передчасно пішов з життя. Це стало справжнім шоком не тільки для його сім'ї, але й

для його колег, студентів. Всі, хто знав цю Людину особисто, не міг повірити, що більше не почує цікавих лекцій улюбленого викладача, що не буде з ним душевних розмов... Володимир Костянтинович вже давно став душею історичного факультету Маріупольського державного університету. Учень і послідовник вченого, доцент кафедри історичних дисциплін МДУ **В'ячеслав Олегович Забавін**, на щастя, продовжив справу Володимира Костянтиновича.

> *«Важко переоцінити внесок Володимира Костянтиновича у світову науку. Захопленим своєю справою, талановитим, відкритим і веселим ми запам'ятали його назавжди»*, — наголосив В'ячеслав Забавін.

До повномасштабного вторгнення росії в Україну археологічна експедиція Маріупольського державного університету на чолі з В'ячеславом Олеговичем Забавіним завдяки щорічним розкопкам робила нові наукові відкриття. Сподіваємося, що після деокупації Маріуполя В'ячеслав Забавін продовжить справу свого вчителя.

Нагадаємо, раніше Донбас24 розповідав про «Азовсталь» в малюнках художників і ілюстраторів з усього світу[1] та історію медпрацівника обласної лікарні Маріуполя.[2]

ФОТО: з відкритих джерел.

[1]«Азовсталь» в малюнках художників і ілюстраторів з усього світу, Алевтина Швецова, donbas24.news, 13.08.2022, https://donbas24.news/news/azovstal-v-malyunkax-xudoznikiv-i-ilyustratoriv-z-usyogo-svitu-foto

[2]Медбрат з Маріуполя: «Щодня ми приймали до 150 поранених, помирали діти», Яна Іванова, donbas24.news, 13.08.2022, https://donbas24.news/news/medbrat-z-mariupolya-shhodnya-mi-priimali-do-150-poranenix-pomirali-diti-foto

Ольга Демідко

історик, викладач, екскурсовод, громадська діячка Маріуполя.

В 2013 році закінчила Маріупольський державний університет, магістр історії.

Працювала вчителем історії у СШ № 66, телеведучою Маріупольського телебачення, на посаді асистента кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Координаторка проектів «Маріуполь – це Україна», «Малюємо заради миру», «Маріуполь туристичний». З 2017 р. – голова арт-центру «Театр всередині тебе». Здобула науковий ступінь кандидата історичних наук (прирівнюється до диплома доктора філософії). Наразі доцент кафедри культурології Маріупольського державного університету, який тимчасово розташувався у Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Є автором більше ніж 200 публікацій наукового та публіцистичного стилю та монографії «Ілюстрована історія театральної культури Маріуполя» (2017 р.); а також редактором і упорядником декількох маріупольських видань, спрямованих на підтримку талановитої молоді Маріуполя: «Альманах конкурсних робіт учнівської та студентської молоді загальноміського конкурсу „Маріуполь – це Україна“» (2016 р.); Маріупольська розмальовка «Розфарбуй місто» (2016 р.); Збірка творчих робіт маріупольців «Мелодії незримих почуттів» (2016 р.).

Фейсбук: Olga Demidko

Блог: https://mrpl.city/blogs/olga-demidko

Ольга Демідко - публікації (Репозитарій МДУ)

Ольга Демідко - публікації (Інтернет-Архів)

Ольга Демідко - публікації (Google Scholar)

Ольга Олександрівна Демідко
кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології
Маріупольський університет
Преображенська 6, місто Київ 03037

Скріншот - Оригінал

:ps://donbas24.news/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki 80%

Головна Редакці

Політика Суспільство Історії та думки

ІСТОРІЇ МАРІУПОЛЬ АРХЕОЛОГІЯ ПРИАЗОВ'Я

Історія життя видатного археолога Володимира Кульбаки

(1)

s/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki 80%

ІСТОРІЇ МАРІУПОЛЬ АРХЕОЛОГІЯ ПРИАЗОВ'Я

Історія життя видатного археолога Володимира Кульбаки

Щорічно 15 серпня відзначається професійне свято археологів України

До 2008 року свято в Україні було неофіційним. Його було встановлено указом Президента від 6 серпня 2008 року з метою підтримки розвитку вітчизняної археології і дослідження та популяризації археологічної спадщини України.
З нагоди Дня археолога ми вирішили розповісти про життєвий шлях **Володимира Кульбаки**, видатного вченого-археолога і талановитого викладача Маріупольського державного університету.

Життєвий шлях

(2)

·iya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki

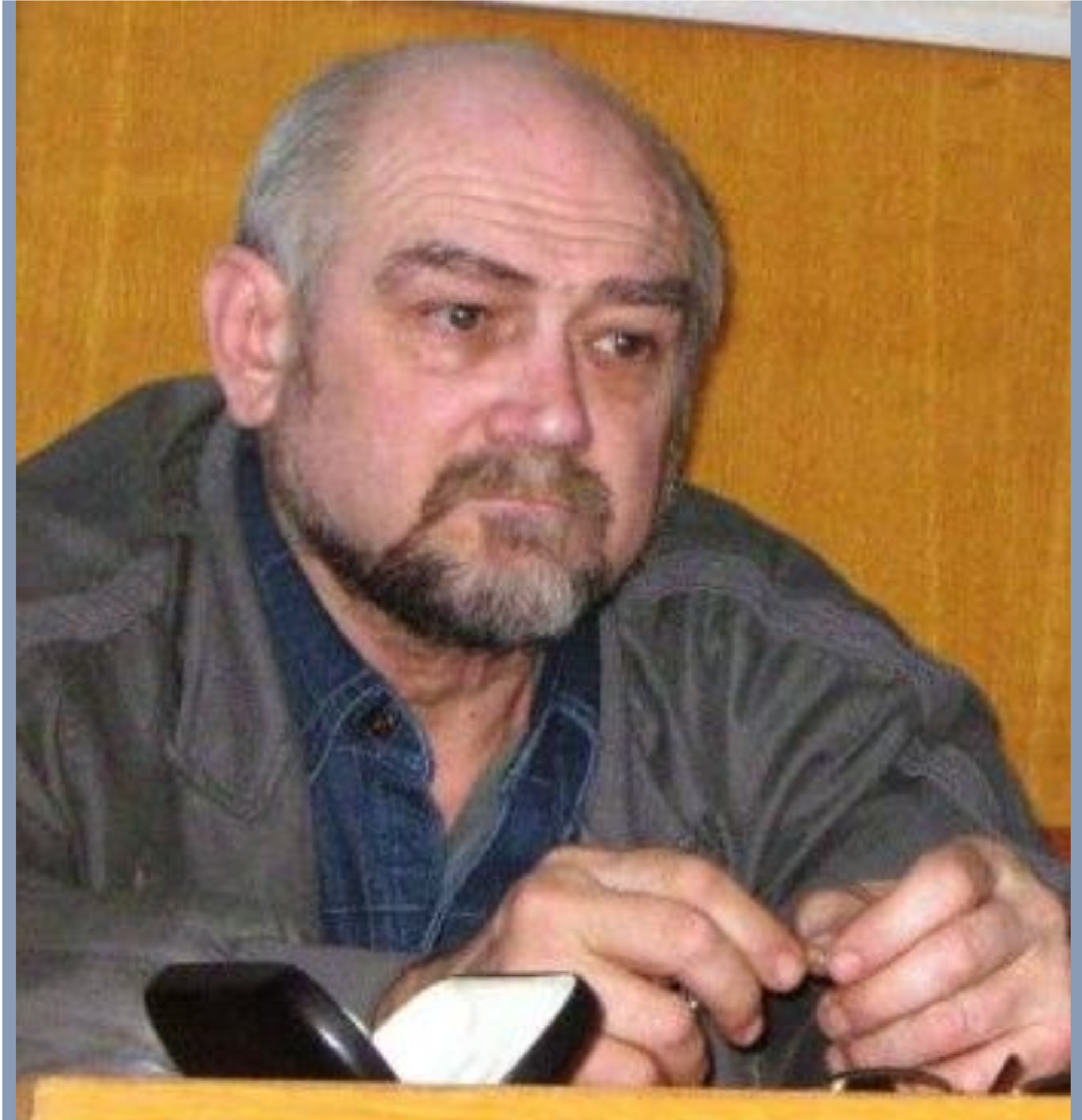
ІСТОРІЇ МАРІУПОЛЬ АРХЕОЛОГІЯ ПРИАЗОВ'Я

Історія життя видатного археолога Володимира Кульбаки

Щорічно 15 серпня відзначається професійне свято археологів України

До 2008 року свято в Україні було неофіційним. Його було встановлено указом Президента від 6 серпня 2008 року з метою підтримки розвитку вітчизняної археології і дослідження та популяризації археологічної спадщини України.
З нагоди Дня археолога ми вирішили розповісти про життєвий шлях **Володимира Кульбаки**, видатного вченого-археолога і талановитого викладача Маріупольського державного університету.

Життєвий шлях

(3)

Біографічних відомостей про Володимира Костянтиновича залишилося небагато.

Народився В. К. Кульбака в м. Маріуполь (тоді — Жданов) 22 березня 1954 року.

У 1971 році закінчив тут же курс середнього навчання в школі № 51.

У 1972 — 1974 роках служив у лавах Радянської армії.

Сьогодні важко визначити, коли саме у молодого Володимира з'явився інтерес до археології. Однак відомо, що освоювати ази польових досліджень, розширювати свій кругозір, захоплюватися ***дослідженням пам'яток катакомбної культури епохи бронзи*** він почав з 1976 року, коли працював лаборантом Сіверсько-Донецької експедиції Інституту археології АН УРСР.

У 1980 р. В. К. Кульбака почав навчання в Донецькому державному університеті.

Перші самостійні розкопки він провів у 1984 році як керівник створеного ним археологічного гуртка при тоді ще Орджонікідзевському районному Будинку піонерів м. Жданова. Гурток переріс у Жданівську археологічну експедицію. Рятувальні розкопки частково зруйнованого кургану «Виноградники» на західній околиці м. Жданова фінансувалися Донецьким відділенням Товариства охорони пам'яток.

Після завершення навчання в 1986 році Володимир Кульбака працював у складі науково-дослідного сектора кафедри археології, історії стародавнього світу та середньовіччя ДонНУ (1986–1987), де він виконував обов'язки інженера.

Важливим етапом становлення для молодого спеціаліста як організатора археологічних робіт було створення власної експедиції. У 1989–1991 роках В. К. Кульбака очолив відділ археології Донбасу в Республіканській лабораторії охоронних досліджень пам'яток археології та культури Українського Фонду культури (м. Київ). А в 1991 — 1993 рр. очолив відділ

(4)

:ws/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki

Після завершення навчання в 1986 році Володимир Кульбака працював у складі науково-дослідного сектора кафедри археології, історії стародавнього світу та середньовіччя ДонНУ (1986–1987), де він виконував обов'язки інженера.

Важливим етапом становлення для молодого спеціаліста як організатора археологічних робіт було створення власної експедиції. У 1989–1991 роках В. К. Кульбака очолив відділ археології Донбасу в Республіканській лабораторії охоронних досліджень пам'яток археології та культури Українського Фонду культури (м. Київ). А в 1991 — 1993 рр. очолив відділ археології Півдня України.

Протягом 1989 — 1993 років **Маріупольська археологічна експедиція** під його керівництвом провела охоронні розкопки низки курганів Приазовського краю.

У 1993 — 1995 рр. В. К. Кульбака завідував відділом археології Півдня України кооперативу «Археолог», що працював під егідою Інституту археології НАН України.

З 1997 р. В. К. Кульбака починає працювати старшим викладачем кафедри історичних дисциплін історичного факультету Маріупольського державного гуманітарного коледжу, а пізніше — інституту й університету. Експедиція Маріупольського гуманітарного інституту під його керівництвом завершила в 1998 році розкопки ґрунтового золотоординського могильника, розпочаті в 1987-му. Тоді ж у мікрорайоні «Східний» були розкопані два кургани зрубного часу (період бронзи). А в 1999 році він продовжив розкопки кургану «Дід». Тут дослідив всього три поховання, одне з них — з моделюванням особи, а також парне поховання епохи бронзи. Археолог очікував сенсацій від цієї потужної стародавньої архітектурної споруди, розраховував знайти й скіфське золото...

До 2009 року, коли він передчасно пішов з життя Володимир Костянтинович продовжував працювати в МДУ та активно займатися польовими та лабораторними дослідженнями археологічної спадщини України.

(5)

ıews/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki 80%

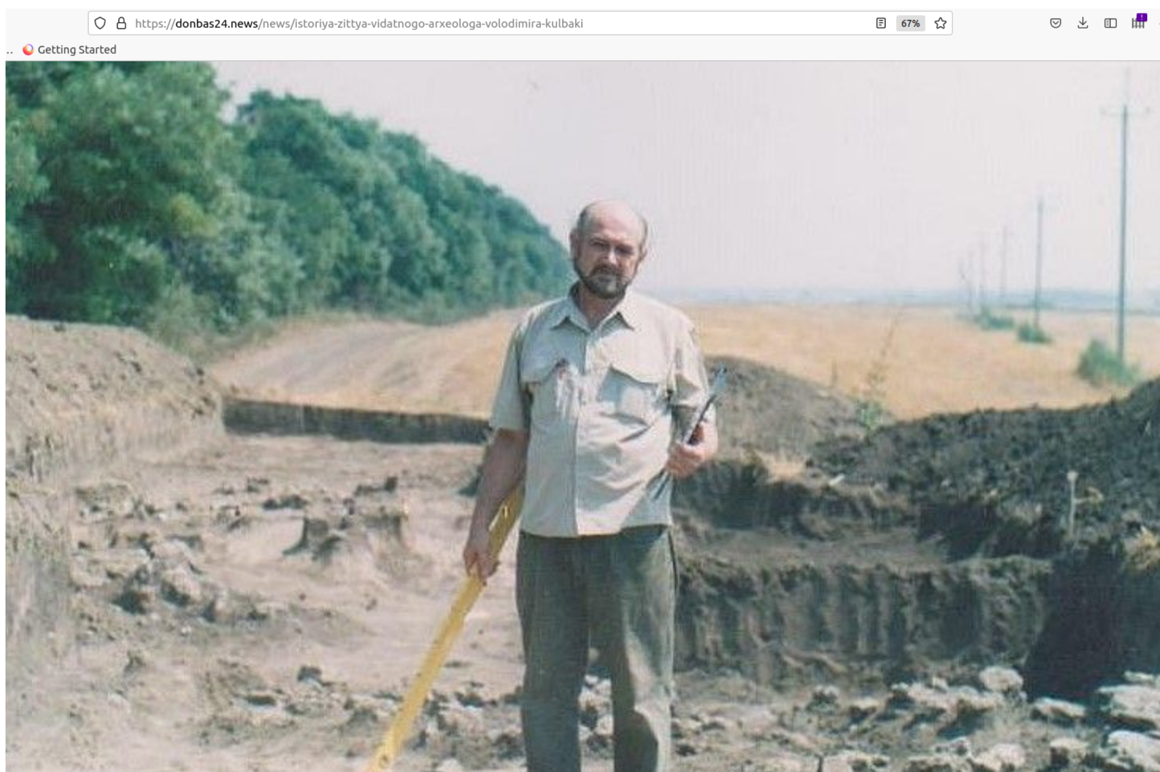
очікував сенсації від цієї потужної стародавньої архітектурної споруди, розраховував знайти й скіфське золото...

До 2009 року, коли він передчасно пішов з життя Володимир Костянтинович продовжував працювати в МДУ та активно займатися польовими та лабораторними дослідженнями археологічної спадщини України.

Наукові здобутки вченого-археолога

(6)

(7)

'news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki 80%

Завдяки науковій діяльності Володимира Кульбаки в Маріупольському краєзнавчому музеї з'явився сектор археології, на базі університету почала працювати археологічна лабораторія, спеціальна аудиторія для проведення лекцій з археологічної тематики. Йому вдалося підготувати низку навчальних посібників, створити демонстраційну наочність, зручну для студентів-істориків, які під час літньої практики робили зі своїм викладачем унікальні відкриття. У 1993 р. він почав досліджувати порушений будівельними роботами курган «Дід» на західній околиці Маріуполя. 90-ті роки стали кризовими для розвитку археології, далеко не всім у ті часи вдавалося без жодної підтримки та фінансування залишатися відданими своїй справі. Але Володимир Костянтинович зміг впоратися з цим випробуванням.

Впродовж 1984–2000 років Володимир Кульбака досліджував кургани з похованнями енеоліту, епохи бронзи, раннього залізного віку, кочівників і ґрунтовий могильник періоду Золотої Орди. А здобуті яскраві матеріали лягли в основу його розробок з індоєвропейської тематики. Вчений неодноразово робив спроби організувати регулярні розкопки в Приазов'ї й водночас — повноцінну практику для майбутніх істориків-студентів МДУ. Так у 2000 році вдалося дослідити другу ділянку золотоординського могильника на східній околиці Маріуполя. Але відсутність фінансування зривала ці плани.

Варто відзначити, що Володимир Костянтинович мав ***альтернативний погляд на історію рідного краю***, що було вкрай небажаним в СРСР. Працюючи в експедиціях з 1976 року і дослідивши 67 курганів, він отримав можливість видати свої монографії тільки на початку 2000-х років. Всього було видано чотири книги, в яких зібрані результати роботи над 274 похованнями з епохи енеоліту до пізнього середньовіччя та одним могильником золотоординського часу.

(8)

ws/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki

околиці Маріуполя. Але відсутність фінансування зривала ці плани.

Варто відзначити, що Володимир Костянтинович мав ***альтернативний погляд на історію рідного краю***, що було вкрай небажаним в СРСР. Працюючи в експедиціях з 1976 року і дослідивши 67 курганів, він отримав можливість видати свої монографії тільки на початку 2000-х років. Всього було видано чотири книги, в яких зібрані результати роботи над 274 похованнями з епохи енеоліту до пізнього середньовіччя та одним могильником золотоординського часу.

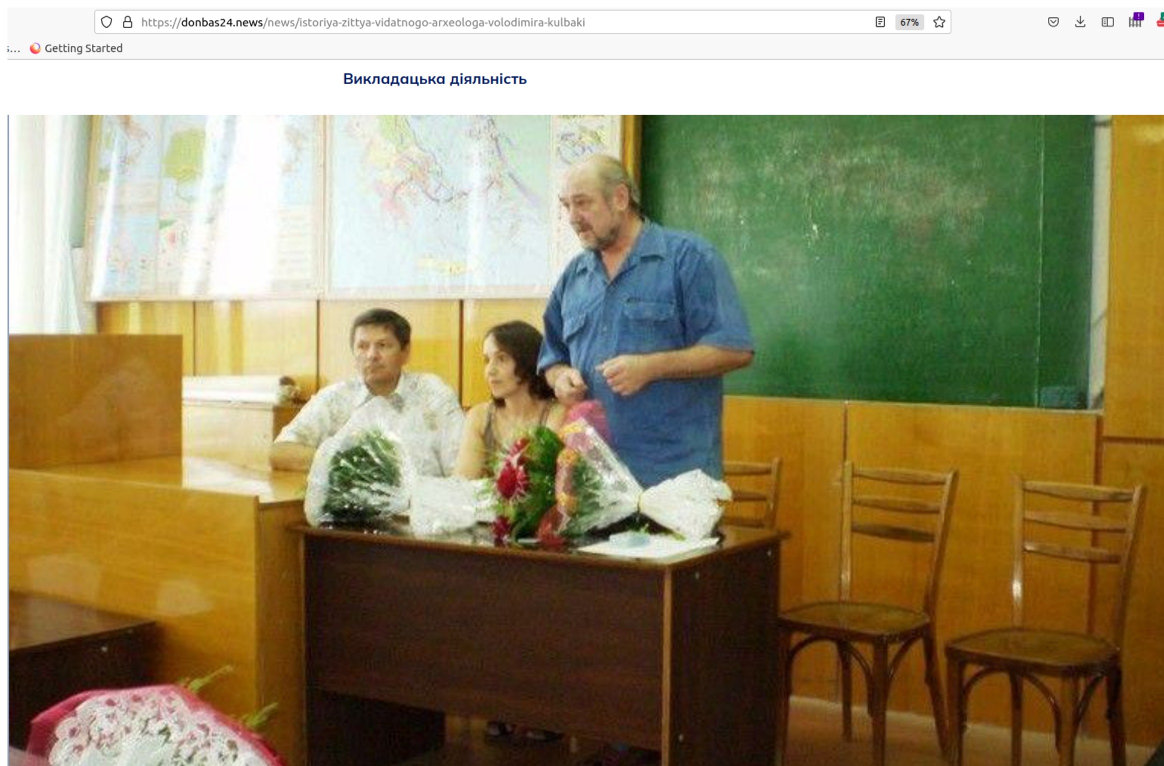
Однією з унікальних знахідок Володимира Костянтиновича Кульбаки є дерев'яні чотириколісні вози з суцільними дерев'яними дисковими колесами. Вони були виявлені в кургані бронзової доби на околиці нашого міста — біля дороги, що веде в селище Володарське. *Ці знахідки є не тільки одним з найдавніших видів колісного транспорту Приазов'я, але й одними з найдавніших возів у світі.*

Володимир Костянтинович довів, що Приазов'я, і зокрема Маріуполь, має багату та унікальну давню історію, а не виник кілька століть тому. Тільки людина з великим серцем, безмежно віддана обраній справі буде завжди в доброму гуморі, незважаючи на всі життєві труднощі. Адже Володимир Костянтинович пов'язав своє життя з наукою, що не мала фінансової підтримки з боку держави. Розраховувати залишалося на власні сили та невичерпний ентузіазм...

Викладацька діяльність

(9)

https://donbas24.news/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki
67%
Getting Started
Викладацька діяльність

(10)

s24.news/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki 90%

Завжди усміхнений, веселий, талановитий, енергійний і позитивний викладач… Таким Володимир Костянтинович Кульбака запам'ятався студентам Маріупольського державного університету. Він не тільки прищеплював інтерес до таємничої науки археології, але й розумів молодь, тому завжди з легкістю знаходив спільну мову зі студентами. Особисто для мене (а мені пощастило бути студенткою В. К. Кульбаки) пари Володимира Костянтиновича були найулюбленішими, час летів непомітно. У студентські роки моя група не усвідомлювала, як нам пощастило, адже у нас викладав не просто цікавий лектор, а й видатний вчений, який значно розширив знання про історію Приазов'я.

У 2009 році Володимир Костянтинович передчасно пішов з життя. Це стало справжнім шоком не тільки для його сім'ї, але й для його колег, студентів. Всі, хто знав цю Людину особисто, не міг повірити, що більше не почує цікавих лекцій улюбленого викладача, що не буде з ним душевних розмов… Володимир Костянтинович вже давно став душею історичного факультету Маріупольського державного університету. Учень і послідовник вченого, доцент кафедри історичних дисциплін МДУ **В'ячеслав Олегович Забавін**, на щастя, продовжив справу Володимира Костянтиновича.

> *«Важко переоцінити внесок Володимира Костянтиновича у світову науку. Захопленим своєю справою, талановитим, відкритим і веселим ми запам'ятали його назавжди»,* — наголосив В'ячеслав Забавін.

До повномасштабного вторгнення росії в Україну археологічна експедиція

(11)

as24.news/news/istoriya-zittya-vidatnogo-arxeologa-volodimira-kulbaki

лекцій улюбленого викладача, що не буде з ним душевних розмов...
Володимир Костянтинович вже давно став душею історичного факультету Маріупольського державного університету. Учень і послідовник вченого, доцент кафедри історичних дисциплін МДУ **В'ячеслав Олегович Забавін**, на щастя, продовжив справу Володимира Костянтиновича.

> *«Важко переоцінити внесок Володимира Костянтиновича у світову науку. Захопленим своєю справою, талановитим, відкритим і веселим ми запам'ятали його назавжди»*, — наголосив В'ячеслав Забавін.

До повномасштабного вторгнення росії в Україну археологічна експедиція Маріупольського державного університету на чолі з В'ячеславом Олеговичем Забавіним завдяки щорічним розкопкам робила нові наукові відкриття. Сподіваємося, що після деокупації Маріуполя В'ячеслав Забавін продовжить справу свого вчителя.

Нагадаємо, раніше Донбас24 розповідав про «Азовсталь» в малюнках художників і ілюстраторів з усього світу та історію медпрацівника обласної лікарні Маріуполя.

ФОТО: з відкритих джерел.

Демідко Ольга

11 0

(12)